

De kracht van het Groene Hart

door Marijke van Schendelen, lid Raad Landelijk Gebied en planoloog

Uit: S&RO, nr. 5, oktober 2008

Terwijl we net getraakteerd zijn op de toekomstvisie voor de Randstad tot 2040, begint de financiële crisis de kop op te steken. Het vertrouwen van het kabinet in de toekomst is (nog) groot. De stedelijke groei dient vooral binnen de ruimtelijke perken te blijven en het Groene Hart, en daarmee de agrarische gebruiksruimte, wordt onverminderd als reserveterrein beschouwd voor semi-stedelijke functies, zoals waterberging, natuur en recreatie. Maar is het agrarisch gebied in het Groene Hart zo gemakkelijk onder de voet te lopen en is het gewenst om de landbouwfunctie als restpost van uitlooptfuncties van de stad te beschouwen?

De boeren hebben zich generaties lang aangepast aan veranderingen, dus waarom zou dat in de toekomst anders zijn of sterker nog, waarom zouden ze verdwijnen? De landbouwbedrijven in het Groene Hart zijn in het algemeen gezond, waardevast en voorzien van toekomstperspectieven en een behoorlijke investeringskracht. Hun oriëntatie op de wereldmarkt en hun bekendheid met de regionale markt zijn altijd kenmerkend geweest voor hun flexibiliteit. Eerdergenoemde vragen worden door de nieuwe financiële verhoudingen, nationaal en internationaal, extra actueel. Het (doelbewust) laten verdwijnen van agrarische bedrijven betekent om te beginnen een enorme investeringsvernietiging en ondergraving van een productieve sector, die direct en indirect via het agrocluster, enorme effecten zal hebben. Bovendien leidt de omzetting van agrarisch gebied tot natuur- en waterrijk gebied tot verdwijning van de door burgers zo gewaardeerde cultuurhistorische landschappen van de veenweidegebieden en van het rivierenlandschap. Het open landschap dat de agrarische sector sinds eeuwen produceert, verandert in rietrijke waterpartijen, waarvan er in West-Nederland al voldoende zijn. De boeren in het Groene Hart zien als echte ondernemers voldoende mogelijkheden om water-, recreatie- en natuurbelangen te integreren in hun bedrijfsvoering, mits de agrarische functie primair blijft. De vele Agrarische Natuurverenigingen getuigen hiervan. Ook bodemdaling is met behoud van de landbouwfuncties tegen te gaan en juist de agrarische bestemming biedt bufferruimte in tijden van incidentele wateroverlast. Een (noodgedwongen) efficiënte besteding van overheidsmiddelen vraagt om herziening van de Randstadvisie 2040 en een heroriëntatie op het Groene Hart.

Boeren die met hun productie tevens een waardevol landschap onderhouden en open houden, kosten de gemeenschap aanzienlijk minder dan een landschap dat door boswachters wordt onderhouden en door de belastingbetaler moet worden opgebracht. In de recente praktijk is deze ontwikkeling al in gang gezet. Ook Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer beginnen in te zien dat beheercontracten met boeren in een aantal gevallen betere natuurresultaten afwerpen dan eigen beheer en onderhoud en bovendien goedkoper uitpakt. Het agrarische open landschap wordt hierdoor geflankeerd door gebieden met hoge natuurwaarden. Ook de waterhuishouding is sinds eeuwen een agrarische aangelegenheid. De enorme (lokale) kennis van zaken die, soms generaties lang, in een gebied aanwezig is, kan beter worden benut dan overboord worden gezet. Ook

hierin valt een efficiencyslag te behalen. Waarom klinkt dit alles nauwelijks door in de Randstadvisie? Wordt de kracht van de landbouw onderschat door de plannenmakers? Roerden de boeren in het Groene Hart zich te weinig in de politiek? Of hadden we toch de geldpest en moeten we nu weer op de kleintjes letten? Wat ligt er dan meer voor de hand dan de benutting van de boerenkracht van het Groene Hart?